

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЖАГАРОВА И ДРУГИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 5191/05 г.)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

2 септември 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

02/12/2010

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал. 2, от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото на Джагарова и други срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като камера в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,

Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),

Раит Марусте (Rait Maruste)

Изабел Беро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefèvre),

Мариана Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Гана Юдкивска (Ganna Yudkivska), *съдии*,

Павлина Панова, *съдия ad hoc*

и Стивън Филипс (Stephen Phillips), *заместник-секретар на Отделението*,

след проведено закрито заседание на 6 юли 2010 г.,

се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 5191/05 г.) срещу Република България, подадена на 25 януари 2005 г. пред Съда на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от четирима български граждани – г-жа Цветана Петкова Джагарова, г-н Мартин Георгиев Джагаров, г-жа Росица Георгиева Кирова и г-н Георги Георгиев Джагаров („жалбоподателите“).

2. Жалбоподателите се представляват от г-жа С. Маргаритова-Вучкова – адвокат, практикуващ в град София. Българското правителство („правителството“) е представлявано от своя агент – г-жа Р. Николова от Министерството на правосъдието.

3. Съдия Калайджиева, избрана от квотата на България, си прави отвод от съдебния състав по делото. На 30 януари 2009 г. Правителството посочва на нейно място г-жа Павлина Панова като съдия *ad hoc* (чл. 27, ал. 2, от Конвенцията и чл. 29, ал. 1 от Правилника на Съда).

4. На 3 март 2009 г. Съдът обявява жалбата за частично недопустима и решава да съобщи на правителството оплакванията относно продължителността на гражданското производство. Съдът решава също да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществото на останалата част от жалбата (чл. 29, ал. 3).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

5. Жалбоподателите са родени съответно през 1935, 1956, 1963 и 1973 г. Първата и третата жалбоподателки и четвъртият жалбоподател живеят в София, а вторият жалбоподател живее в Аделаида, Австралия.

6. През 1977 г. първата жалбоподателка и съпругът ѝ, които са родители на втория, третата и четвъртият жалбоподатели, закупуват от Столична община апартамент от 261 кв. м, който е бил одържавен в процеса на национализация, проведен от комунистическия режим в България в периода след 1947 г.

7. На 18 август 1992 г. наследниците на собственика на имота отпреди национализацията завеждат дело срещу първата жалбоподателка и съпруга ѝ по реда на чл. 7 от Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти от 1992 г. с цел правото им на собственост да бъде обявено за недействително. Те настояват за ревандикационно разпореждане (*rei vindicatio*).

8. На 30 ноември 1995 г. съпругът на първата жалбоподателка почива, като вторият, третата и четвъртият жалбоподатели встъпват в производството като негови наследници.

9. На 17 април 1997 г. Софийски районен съд уважава молбата на ищците. След обжалване от страна на жалбоподателите, на 24 септември 2002 г. решението е потвърдено от Софийски градски съд. След по-нататъшно обжалване, на 28 юли 2004 г. Върховният касационен съд потвърждава решението на предходните съдебни инстанции. Националните съдилища установяват, че през 1977 г. първата жалбоподателка и нейният съпруг са закупили апартамента в нарушение на закона, поради което правото им на собственост е недействително.

ПРАВОТО

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6, АЛ. 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

10. Жалбоподателите се оплакват, че продължителността на производството по тяхното дело е несъвместима с изискването за

„разумен срок”, предвидено в чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, който, доколкото е приложим, гласи:

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения ... има право на ... гледане на неговото дело в разумен срок, от ... съд ...”

11. Правителството счита, че продължителността на производството не е прекомерна, най-вече предвид сложността на делото и поведението на жалбоподателите. Жалбоподателите оспорват тези аргументи.

12. Съдът отбелязва, че делото срещу първата жалбоподателка и нейния съпруг е заведено на 18 август 1992 г. (вж. параграф 7 по-горе). При все това периодът, който следва да се вземе под внимание, започва на 7 септември 1992 г., когато Конвенцията влиза в сила за България. Въпросният период приключва на 28 юли 2004 г., когато Върховният касационен съд постановява окончателното решение (вж. параграф 9 по-горе). По този начин производството е продължило единадесет години, десет месеца и двадесет и един дни пред три съдебни инстанции.

А. Допустимост

13. Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на чл. 35, ал. 3 от Конвенцията. Освен това Съдът отбелязва, че то не е недопустимо на други основания. Следователно трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

14. Разумната продължителност на производството следва да се преценява в светлината на обстоятелствата по делото и с оглед на следните критерии: сложността на делото, поведението на жалбоподателите и на съответните власти и правния интерес на жалбоподателите в спора (вж., наред с много други източници, *Фридлиндър срещу Франция (Frydlender v. France)* [ГК], № 30979/96, § 43, ЕСПЧ 2000-VII).

15. Съдът често е установявал наличието на нарушения на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията по дела, повдигащи въпроси, подобни на този по настоящото дело (вж. *Фридлиндър*, цитирано по-горе).

16. След запознаване с всички предоставени материали Съдът не вижда причина да достигне до различно заключение по настоящото

дело. Съдът отбелязва, че делото е разгледано от националните съдилища със съществени забавяния. По-конкретно Софийски районен съд гледа делото в продължение на повече от четири години и половина – от 7 септември 1992 г. до 17 април 1997 г. (вж. параграфи 9 и 12 по-горе). Впоследствие на Софийски градски съд му трябват повече от пет години – от 17 април 1997 г. до 24 септември 2002 г., за да разгледа жалбата на жалбоподателите срещу решението на Софийски районен съд (вж. параграф 9 по-горе). Съдът не намира, че делото е представлявало особена сложност, нито че жалбоподателите имат съществена вина за забавянето на производството.

17. Поради това Съдът заключава, че продължителността на производството не отговаря на изискването за „разумен срок”. Ето защо е налице нарушение на чл. 6, ал. 1.

IV. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

18. Член 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.“

A. Вреди

19. За претърпени неимуществени вреди първата жалбоподателка претендира сумата от 9 000 евро, а всеки от останалите трима жалбоподатели претендира по 5 000 евро.

20. Правителството намира, че тези претенции са прекомерни.

21. Съдът счита, че жалбоподателите би трябвало да са претърпели неимуществени вреди. Произнасяйки се по справедливост, Съдът присъжда на първата жалбоподателка – г-жа Цветана Петкова Джагарова, която е страна по въпросното производство от неговото образуване, 4 000 евро по настоящия иск, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума.

22. Що се отнася до останалите жалбоподатели, г-н Мартин Георгиев Джагаров, г-жа Росица Георгиева Кирова и г-н Георги Георгиев Джагаров, Съдът се позовава на неотдавнашната си констатация по делото *Ергюл и други срещу Турция (Ergül and Others v. Turkey)* (№ 22492/02, § 45, 20 октомври 2009 г.), че ако по дадено дело с предмет продължителност на производството има повече жалбоподатели, които встъпват в спорното производство като

наследници на една от страните, Съдът присъжда обезщетение за неимуществени вреди като за един жалбоподател, тъй като на правителството не може да се вмени вина за нарасналия брой на жалбоподателите. На това основание и като отбелязва, че вторият, третата и четвъртият жалбоподатели встъпват в производството като наследници на своя баща, срещу когото първоначално е заведено делото (вж. параграфи 7-8 по-горе), Съдът присъжда солидарно на тримата жалбоподатели 4 000 евро заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума.

Б. Разноски

23. Жалбоподателите претендират 1 680 евро и 850 български лева (приблизителната равностойност на 440 евро) за разноски, направени пред Съда. Те представят почасов график за работата, извършена от техния адвокат, договор за процесуално представителство и няколко квитанции.

24. Правителството оспорва тези претенции.

25. Според практиката на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказано, че същите са действително и по необходимост направени и са в разумен размер. В този случай, като има предвид обстоятелствата по делото и горните критерии, Съдът намира за разумно да присъди солидарно на четиримата жалбоподатели 600 евро за разноски по всички искове, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума.

В. Лихва за забава

26. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията;

3. *Постановява*

(а) ответната държава да заплати в срок до три месеца от датата, на която съдебното решение влезе в сила съгласно чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, долупосочените суми в левова равностойност по курс към датата на плащането;

(i) на първата жалбоподателка г-жа Цветана Петкова Джагарова – EUR 4 000 (четири хиляди евро) за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими;

(i) солидарно на останалите трима жалбоподатели, г-н Мартин Георгиев Джагаров, г-жа Росица Георгиева Кирова и г-н Георги Георгиев Джагаров – EUR 4 000 (четири хиляди евро) за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими;

(i) солидарно на четиримата жалбоподатели – EUR 600 (шестстотин евро) за разноски, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими.

(б) след изтичане на указания тримесечен срок до извършване на плащането върху горната сума се дължи проста лихва в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;

4. *Отхвърля* останалата част от иска на жалбоподателките за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 2 септември 2010 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Стивън Филипс
Заместник-секретар на Отделението

Пеер Лоренцен
Председател